

فصل سوم - درس دهم : چستی انسان (۲)

سوالات تشریحی

- ۱- فیلسوفان مسلمان از چه طریقی توانستند در توضیح و تبیین حقیقت انسان قدم های بلندی بردارند؟
فیلسوفان مسلمان با استفاده از آنچه از افلاطون و ارسطو و پیروان آن دو به دستشان رسیده بود و نیز با الهام از آموزه های دینی خود، در توضیح و تبیین حقیقت انسان قدم های بلندی برداشتند .
- ۲- دیدگاه فیلسوفان مسلمان از جمله فارابی و ابن سینا درباره انسان چه بود ؟
نمی توان انسان را به یک موجود صرفاً زمینی و مادی تقلیل داد و در همان حال برای وی ویژگی هایی متعالی و ارزشمند مانند آزادگی، کرامت انسانی، نوع دوستی و فضایی از این قبیل قائل شد.
- ۳- به عقیده ابن سینا، خداوند چه زمانی روح انسانی را به وی عطا می کند ؟
ابن سینا معتقد است که وقتی بدن دوره جنینی را در رحم مادر گذراند و به مرحله ای رسید که صاحب همه اندام های بدنی شد، خداوند روح انسانی را به آن عطا می کند.
- ۴- به عقیده ابن سینا، روح انسانی چه ویژگی هایی دارد؟ و چگونه استعداد کسب علم را به دست می آورد؟
این روح، که جنبه غیرمادی دارد و از جنس موجودات مجرد است، استعداد کسب علم از طریق تفکر را دارد. این روح همچنین می تواند اموری از قبیل اخلاق، عشق، دوستی، نفرت، پرستش و معنویت را دریابد و آنها را در خود پدید آورد.
- ۵- سهروردی چگونه و از چه طریقی به حقایق دست یافت و کوشید آنها را به چه زبانی بیان نماید؟
سهروردی با بهره مندی از الهامات و اشرافات معنوی خود، بسیاری از حقایق را از طریق شهود درونی به دست می آورد و تلاش می کند آنها را به زبان فلسفه و استدلال بیان کند.
- ۶- دیدگاه سهروردی در مورد نفس انسان را بیان کنید.
سهروردی عقیده داشت که نفس انسان، همان جنبه نورانی وجود و جسم و بدن او، همان جنبه ظلمانی اوست.
سهروردی، نفس انسانی را حقیقتی مربوط به مشرق عالم می داند که از مشرق وجود دور افتاده و مشتاق بازگشت به آنجاست.
- ۷- مطابق دیدگاه سهروردی نفس انسان چه زمانی می تواند حقایق هستی را بهتر رؤیت کند ؟
به عقیده سهروردی ، اگر نفس انسان نورانیت بیشتری کسب کند، حقایق هستی را بهتر رؤیت می کند و می تواند با کسب شایستگی و لیاقت بیشتر، مسیر کمال را طی کند.
- ۸- مقصود سهروردی از مشرق و مغرب عالم را توضیح دهید.
سهروردی عقیده داشت خدا یا همان نورالانوار، مشرق عالم است و از خداست که انوار بعدی طلوع می کنند. آنجا که نور وجود به پایین ترین حد خود می رسد، مغرب عالم قرار گرفته است.
- ۹- با توجه دیدگاه حکمت متعالیه ، حقیقت انسان، را توضیح دهید .
از دیدگاه حکمت متعالیه ، حقیقت انسان، حقیقتی دو بُعدی است: روح و بدن . براساس این مکتب، روح چیزی ضمیمه شده به بدن نیست، بلکه نتیجه رشد و تکامل خود جسم و بدن است.

۱۰- با توجه دیدگاه حکمت متعالیه رابطه روح و بدن را بنویسید.

روح و بدن دو چیز مجزاً نیستند که کنار هم قرار گرفته باشند بلکه اینها وحدتی حقیقی دارند به گونه ای که (روح) باطن (بدن) است. به نظر ملاصدرا، هر اتفاقی در روح بیفتد، در بدن ظاهر می شود و هر اتفاقی در بدن رخ دهد، بر روح تأثیر می گذارد.

۱۱- با توجه دیدگاه حکمت متعالیه، ظرفیت و استعداد انسان چگونه است؟ را توضیح دهید.

از نظر حکمت متعالیه روح انسانی آخرین درجه تکاملی است که موجودات زنده می توانند به آن برسند. ظرفیت روح انسان پایان ندارد و روح می تواند به هر مرتبه کمالی در جهان دست یابد.

۱۲- از منظر مکتب فلسفی متعالیه، انسان چگونه می تواند ظرفیت و استعداد بی نهایت را به فعلیت برساند؟

انسان باید با اختیار و اراده خود این ظرفیت را به فعلیت برساند و با ایمان و عمل، مسیر تکاملی به سوی خدا را انتخاب نماید

۱۳- چرا در ابتدای زندگی، معلوم نیست هر انسانی چه هویتی خواهد داشت؟

زیرا همه صفات انسان از قبیل شجاعت، ترسوئی، بخل، بخشندگی، علم و جهل به صورت بالقوه در وجود انسان هست و بالفعل شدن هر کدام از آنها، به گزینش ها و شیوه زندگی انسان مربوط است.

۱۴- هر یک از موارد سمت راست با کدام یک از گزینه ها در سمت چپ مرتبط است؟

الف) سهروردی به جای مفهوم « وجود » بیشتر از این مفهوم استفاده می کرد.	۱- روح
ب) به نظر سهروردی، نور محض است و هیچ ظلمتی در او راه ندارد.	۲- نور
ج) به عقیده ابن سینا، استعداد کسب علم از طریق تفکر را داراست.	۳- نورالانوار
د) جنبه نورانی وجود انسان نزد سهروردی	۴- مشرق عالم
ه) نورالانوار	۵- نفس

الف) ۲   ب) ۳   ج) ۱   د) ۵   ه) ۴

سوالات پاسخ کوتاه

- ۱- کدام فیلسوف مسلمان همچون عارفان برای روح جایگاهی بسیار رفیع در نظام خلقت قائل شد؟ ابن سینا
- ۲- کدام فیلسوف مسلمان، برای توصیف بی قراری و کوشش روح برای رسیدن به جایگاه اصلی اش، شعری به زبان عربی سرود و وضعیت روح را با بیانی تمثیلی، در آن شرح داد؟ ابن سینا
- ۳- سهروردی به جای مفهوم « وجود » بیشتر از کدام مفهوم استفاده کرد؟ نور
- ۴- کدام فیلسوف یکی از فیلسوفان بزرگ جهان اسلام و یک عارف و سالک الهی الله محسوب می شود؟ سهروردی
- ۵- تعبیری که سهروردی از خداوند در فلسفه اشراقی خویش داشت چه بود؟ نورالانوار
- ۶- به نظر سهروردی خداوند یا نورالانوار چه ویژگی هایی دارد؟ نور محض است و هیچ ظلمتی در او راه ندارد.
- ۷- مراتب نور در فلسفه سهروردی کدام است؟ هستی
- ۸- در فلسفه سهروردی مراتب وجود، نور هستی خود را از کجا دریافت می کنند؟ از نورالانوار
- ۹- مکتب فلسفی ملاصدرا چه نام دارد؟ حکمت متعالیه

جاهای خالی را با استفاده از کلمات مناسب کامل کنید.

- ۱- به عقیده فیلسوفان مسلمان نمی توان انسان را به یک موجود صرفا ... و ... تقلیل داد . زمینی - مادی
- ۲- به عقیده ابن سینا روح جنبه ... دارد و از جنس موجودات ... است. غیرمادی - مجرد
- ۳- به عقیده ابن سینا روح ، استعداد کسب علم از طریق ... را دارد. تفکر
- ۴- ... ، بی قراری و کوشش روح برای رسیدن به جایگاه اصلی اش را در شعری عربی و با بیانی ... توصیف کرد. ابن سینا- تمثیلی
- ۵- سهروردی با بهره مندی از الهامات معنوی، بسیاری از حقایق را از طریق ... درونی به دست آورد و کوشید آنها را به زبان ... بیان کند. شهود - فلسفه (استدلال)
- ۶- سهروردی به جای مفهوم « وجود » بیشتر از مفهوم ... استفاده می کرد و براساس این نظریه ، ... ، مراتب نور است. نور - هستی
- ۷- به نظر سهروردی ، خداوند که نور محض است و هیچ ظلمتی در او راه ندارد ..... است . نورالانوار
- ۸- به نظر سهروردی ، مراتب ... ، نور هستی خود را از ... دریافت می کنند. وجود - نورالانوار
- ۹- به نظر سهروردی ، چون مراتب وجود نور کامل نیستند، ترکیبی از ..... و ..... هستند. نور - ظلمت
- ۱۰- به عقیده سهروردی ، ... انسان، جنبه نورانی وجود و ... او، جنبه ظلمانی اوست. نفس- بدن (جسم)
- ۱۱- به عقیده سهروردی نفس انسان، جنبه ... وجود و جسم و ... او، جنبه ... اوست. نورانی - ظلمانی
- ۱۲- به عقیده سهروردی ، اگر ... انسان نورانیت بیشتری کسب کند، ... هستی را بهتر رؤیت می کند . نفس- حقایق
- ۱۳- به عقیده سهروردی ، نورالانوار، ... عالم است و از اوست که ... بعدی طلوع می کنند. مشرق - انوار
- ۱۴- به عقیده سهروردی، آنجا که نور وجود به پایین ترین حدّ خود می رسد، ... عالم قرار می گیرد. مغرب
- ۱۵- به نظر سهروردی، حقیقت ... انسانی مربوط به مشرق عالم است اما از مشرق ... دور افتاده و مشتاق بازگشت است. نفس- وجود
- ۱۶- حکمت ... نام مکتب فلسفی ملاصدرا است که براساس آن ظرفیت ... انسان پایان ندارد. متعالیه - روح
- ۱۷- از منظر مکتب فلسفی متعالیه انسان باید با ... و اراده خود ظرفیت بی نهایت انسان را به ... برساند. اختیار- فعلیت
- ۱۸- از منظر مکتب فلسفی متعالیه ، انسان می تواند با ... و ... مسیر تکاملی به سوی خدا را انتخاب و طی کند. ایمان - عمل
- ۱۹- از دیدگاه حکمت متعالیه ، حقیقت انسان، حقیقتی دو بُعدی است و متشکل است از ... و ... روح - بدن

تعیین کنید کدام عبارت صحیح و کدام غلط می باشد.

- ۱- فیلسوفان مسلمان صرفا با استفاده از اندیشه های افلاطون و ارسطو در تبیین حقیقت انسان قدم های بلندی برداشتند . نادرست
- ۲- به عقیده فیلسوفان مسلمان هم می توان انسان را به یک موجود صرفا زمینی و مادی تقلیل داد و هم برای وی ویژگی هایی متعالی قائل شد. نادرست
- ۳- فیلسوفان مسلمان تلاش کردند که حقیقت متعالی انسان را بشناسند و جایگاه برتر او در هستی را نشان دهند. درست
- ۴- ابن سینا کوشید نظر ارسطو درباره حقیقت انسان را عمیق تر بیان کند و ابعاد دیگر آن را روشن نماید. درست
- ۵- به نظر ابن سینا وقتی بدن ما به مرحله ای رسید که صاحب همه اندام های بدنی شد، خدا، روح انسانی را به آن عطا می کند. درست
- ۶- به عقیده ابن سینا روح جنبه غیرمادی دارد و از جنس موجودات مجرد است. درست

- ۷- به عقیده ابن سینا روح ، استعداد کسب علم از طریق تفکر را دارد. درست
- ۸- به عقیده ابن سینا روح می تواند اموری مانند اخلاق، عشق، دوستی و پرستش را دریابد و آنها را در خود پدید آورد. درست
- ۹- ابن سینا برخلاف عارفان برای روح جایگاهی بسیار رفیع در نظام خلقت قائل شد. نادرست
- ۱۰- ابن سینا، بی قراری و کوشش روح برای رسیدن به جایگاه اصلی اش را در شعری عربی و با بیانی تمثیلی توصیف کرد. درست
- ۱۱- شیخ شهاب الدین سهروردی یکی از فیلسوفان بزرگ جهان اسلام و یک عارف و سالک الی الله محسوب می شود. درست
- ۱۲- سهروردی با بهره مندی از الهامات معنوی، بسیاری از حقایق را از طریق شهود درونی به دست آورد و کوشید آنها را به زبان عرفان بیان کند. نادرست
- ۱۳- ابن سینا به جای مفهوم « وجود » بیشتر از مفهوم « نور » استفاده می کرد. نادرست
- ۱۴- به نظر سهروردی هستی مراتب نور است. درست
- ۱۵- به نظر ملاصدرا ، خداوند که نور محض است و هیچ ظلمتی در او راه ندارد « نورالانوار » است . نادرست
- ۱۶- به نظر سهروردی ، مراتب وجود ، نور هستی خود را از نورالانوار دریافت می کنند. درست
- ۱۷- به نظر سهروردی ، چون مراتب وجود نور کامل نیستند، ترکیبی از نور و ظلمت اند. درست
- ۱۸- به عقیده سهروردی ، نفس انسان، جنبه نورانی وجود و جسم و بدن او، جنبه ظلمانی اوست. درست
- ۱۹- به عقیده سهروردی ، اگر نفس انسان نورانیت بیشتری کسب کند، حقایق هستی را بهتر رؤیت می کند . درست
- ۲۰- به عقیده سهروردی ، نفس با کسب نورانیت ، شایستگی و لیاقت بیشتر، می تواند مسیر کمال را طی کند. درست
- ۲۱- به عقیده سهروردی ، نورالانوار، مَشْرَق عالم است اما از نورقاهر است که انوار بعدی طلوع می کنند. نادرست
- ۲۲- به عقیده سهروردی، آنجا که نور وجود به پایین ترین حدّ خود می رسد، مغرب عالم قرار می گیرد. درست
- ۲۳- به نظر سهروردی، حقیقت نفس انسانی مربوط به مشرق عالم است اما از مشرق وجود دور افتاده و مشتاق بازگشت است. درست
- ۲۴- حکمت متعالیه نام مکتب فلسفی ملاصدرا است. درست
- ۲۵- از دیدگاه حکمت متعالیه ، حقیقت انسان، حقیقتی دو بُعدی است: روح و بدن . درست
- ۲۶- براساس حکمت متعالیه، روح چیزی ضمیمه شده به بدن و نتیجه رشد و تکامل خود جسم و بدن است. نادرست
- ۲۷- از دیدگاه حکمت متعالیه، روح و بدن دو چیز مجزاً نیستند بلکه وحدتی حقیقی دارند به گونه ای که روح باطن بدن است. درست
- ۲۸- به نظر ملاصدرا، هر اتفاقی در روح بیفتد، در بدن ظاهر می شود و هر اتفاقی در بدن رخ دهد، بر روح تأثیر می گذارد. درست
- ۲۹- از نظر حکمت متعالیه روح انسانی آخرین درجه تکاملی است که موجودات زنده می توانند به آن برسند. درست
- ۳۰- بر اساس حکمت متعالیه ، ظرفیت روح انسان پایان ندارد و روح می تواند به هر مرتبه کمالی در جهان دست یابد. درست
- ۳۱- از منظر مکتب فلسفی متعالیه، ظرفیت و استعداد بی نهایت انسان، به معنای رسیدن حتمی وی به کمالات است. نادرست
- ۳۲- از منظر مکتب فلسفی متعالیه انسان باید با اختیار و اراده خود ظرفیت بی نهایت انسان را به فعلیت برساند. درست
- ۳۳- از منظر مکتب فلسفی متعالیه ، انسان می تواند با ایمان و عمل، مسیر تکاملی به سوی خدا را انتخاب و طی کند. درست
- ۳۴- از منظر مکتب فلسفی متعالیه، همه صفات انسانی مانند علم و جهل به صورت بالفعل در وجود انسان هست . نادرست
- ۳۵- از منظر مکتب فلسفی متعالیه، بالفعل شدن هر کدام از صفات انسانی، به گزینش ها و شیوه زندگی انسان مربوط است. درست

سوالات تستی

۱- .... با بهره مندی از الهامات و اشارات معنوی خود، بسیاری از حقایق را از طریق .... به دست می آورد و تلاش کرد آنها را به زبان .... بیان کند.

(۱) سهروردی - سیرو سلوک قلبی - اشراق و عرفان (۲) ابن سینا - شهود درونی - فلسفه و استدلال

(۳) ابن سینا - سیرو سلوک قلبی - اشراق و عرفان (۴) سهروردی - شهود درونی - فلسفه و استدلال

۲- سهروردی به جای مفهوم ..... بیشتر از مفهوم ..... استفاده کرد و عقیده داشت که مشرق عالم همان ..... است و نفس انسانی را حقیقتی مربوط به .... عالم می دانست .

(۱) وجود - نور - واجب الوجود - مغرب (۲) نور - وجود - واجب الوجود - مشرق

(۳) وجود - نور - نورالانوار - مشرق (۴) نور - وجود - نورالانوار - مغرب

۳- کدام مطلب با اندیشه های سهروردی در مورد نفس انسان سازگار نیست؟

(۱) نفس چیزی ضمیمه شده به بدن و نتیجه رشد و تکامل خود جسم و بدن است.

(۲) نفس انسان، همان جنبه نورانی وجود و جسم و بدن او، همان جنبه ظلمانی اوست..

(۳) نفس انسانی را حقیقتی مربوط به مشرق عالم می داند که از مشرق وجود دور افتاده و مشتاق بازگشت به آنجاست..

(۴) اگر نفس انسان نورانیت بیشتری کسب کند، حقایق هستی را بهتر رؤیت می کند

گزینه ۳

۴- کدام مطلب بر دوگانگی روح و بدن نزد ملاصدرا دقیق تر اشاره می کند ؟

(۱) روح و بدن دو چیز مجزا نیستند که کنار هم قرار گرفته باشند بلکه اینها وحدتی حقیقی دارند و روح باطن بدن است.

(۲) روح و بدن دو چیز متفاوت اند و کاملا از یکدیگر مجزا هستند .

(۳) هم روح و هم بدن مانند دیگر اجسام از قوانین فیزیکی پیروی می کند و آزاد نیستند.

(۴) روح چیزی ضمیمه شده به بدن و نتیجه رشد و تکامل خود جسم و بدن است.

گزینه ۱

۵- کدام نظریه مورد پذیرش حکمت متعالیه نیست؟

(۱) ظرفیت های بالقوه در وجود انسان هست و بالفعل شدن هر کدام از آنها، به گزینش و شیوه زندگی انسان مربوط است.

(۲) انسان ظرفیت و استعداد بی نهایت دارد، و این استعداد، ضرورتا می تواند وی را به کمالات برساند.

(۳) انسان باید مسیر تکاملی به سوی خدا را انتخاب نماید و با ایمان و عمل این مسیر را طی کند.

(۴) در ابتدای زندگی معلوم نیست هر انسانی چه هویتی خواهد داشت .

گزینه ۲